

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 21ης Ιανουαρίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Προστασία γεωγραφικών ενδείξεων οινοπνευματωδών ποτών — Κανονισμός (ΕΚ) 110/2008 — Άρθρο 16, στοιχείο β' — Υπαιγιμός — Απόσταγμα μηλίτη που παράγεται στη Φινλανδία και διατίθεται στο εμπόριο υπό την ονομασία “Verlados” — Προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη “Calvados”»

Στην υπόθεση C-75/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το markkinaoikeus (δικαστήριο αρμόδιο επί οικονομικών υποθέσεων, Φινλανδία) με απόφαση της 13ης Φεβρουαρίου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 19 Φεβρουαρίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Viiniverla Oy

κατά

Sosiaali- ja terveystalouden lupa- ja valvontavirasto,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, C. Toader, A. Rosas, A. Prechal και E. Jarašiusas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: A. Calot Escobar

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους G. de Bergues και D. Colas καθώς και από τη S. Ghiandoni,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τη M. Russo, avvocato dello Stato,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον P. Aalto καθώς και από τις I. Galindo Martín και B. Eggers,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

* Γλώσσα διαδικασίας: η φινλανδική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 110/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008, σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1576/89 του Συμβουλίου (ΕΕ L 39, σ. 16).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ Viiniverla Oy (στο εξής: Viiniverla), εταιρίας φινλανδικού δικαίου, και Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (στο εξής: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus), εταιρίας αδειών και εποπτείας του συστήματος υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, στο εξής: διοικητική αρχή) σχετικά με απόφαση της τελευταίας, της 18ης Νοεμβρίου 2013, να απαγορεύσει στη Viiniverla να διαθέτει στο εμπόριο, από 1ης Φεβρουαρίου 2014, ποτό με την ονομασία «Verlados».

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 2 και 14 του κανονισμού 110/2008 έχουν ως ακολούθως:

«(2) Ο τομέας των αλκοολούχων ποτών είναι τομέας σημαντικός στην [Ευρωπαϊκή Ένωση] για τους καταναλωτές, για τους παραγωγούς και για τον γεωργικό τομέα. Τα μέτρα που εφαρμόζονται στον τομέα των αλκοολούχων ποτών θα πρέπει να συμβάλλουν στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών, στην αποτροπή δολίων πρακτικών καθώς και στη διασφάλιση της διαφάνειας στην αγορά και του θεμιτού ανταγωνισμού. [...]

[...]

(14) Δεδομένου ότι ο κανονισμός (ΕΚ) 510/2006 του Συμβουλίου, της 20ής Μαρτίου 2006, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων [(ΕΕ L 93, σ. 12), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1791/2006 του Συμβουλίου, της 20ής Νοεμβρίου 2006 (ΕΕ L 363, σ. 1)], δεν εφαρμόζεται στα αλκοολούχα ποτά, θα πρέπει να θεσπιστούν με τον παρόντα κανονισμό οι κανόνες οι σχετικοί με την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών. Θα πρέπει να καταχωρισθούν οι γεωγραφικές ενδείξεις που ταυτοποιούν αλκοολούχα ποτά ως καταγόμενα από την επικράτεια μιας χώρας ή από περιοχή ή τοποθεσία αυτής της επικράτειας, στις περιπτώσεις όπου μια δεδομένη ποιότητα, φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό του αλκοολούχου ποτού μπορεί να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στη γεωγραφική καταγωγή του.»
- 4 Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 110/2008 ορίζει τα ακόλουθα:

«Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται σε όλα τα αλκοολούχα ποτά τα οποία διατίθενται στην αγορά της [Ένωσης], είτε παράγονται εντός της [Ένωσης] ή σε τρίτες χώρες, επίσης δε σε εκείνα τα οποία παράγονται στην [Ένωση] για εξαγωγή. [...]

- 5 Το άρθρο 15 του κανονισμού 110/2008, με τίτλο «Γεωγραφικές ενδείξεις», προβλέπει τα ακόλουθα:
- «1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, ως “γεωγραφική ένδειξη” νοείται η ένδειξη που δηλώνει ότι ένα αλκοολούχο ποτό κατάγεται από την επικράτεια χώρας ή από περιοχή ή τοποθεσία αυτής της επικράτειας, εφόσον μια δεδομένη ποιότητα, φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό του αλκοολούχου ποτού μπορεί να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στη γεωγραφική του καταγωγή.
2. Οι γεωγραφικές ενδείξεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 καταχωρίζονται στο παράρτημα III.
3. Οι γεωγραφικές ενδείξεις που έχουν καταχωρισθεί στο παράρτημα III δεν επιτρέπεται να καταστούν [ονομασίες γένους].
- Δεν καταχωρίζονται στο παράρτημα III [ονομασίες] που έχουν καταστεί ονομασίες γένους.
- Ως [ονομασία] που έχει καταστεί [ονομασία γένους] νοείται [ονομασία] αλκοολούχου ποτού η οποία, αν και συνδέεται με τον τόπο ή την περιοχή όπου το συγκεκριμένο προϊόν παρήχθη ή κυκλοφόρησε στην αγορά για πρώτη φορά, έχει πλέον καταστεί το κοινό όνομα αλκοολούχου ποτού της [Ένωσης].
4. Τα αλκοολούχα ποτά που φέρουν γεωγραφική ένδειξη εκ των καταχωρισμένων στο παράρτημα III πληρούν όλες τις προδιαγραφές του τεχνικού φακέλου που προβλέπεται στο άρθρο 17, παράγραφος 1.»
- 6 Το άρθρο 16 του εν λόγω κανονισμού, με τίτλο «Προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων», έχει ως ακολούθως:
- «Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 10, οι γεωγραφικές ενδείξεις που έχουν καταχωρισθεί στο παράρτημα III προστατεύονται από:
- [...]
- β) κάθε κατάχρηση, απομίμηση ή [υπαινιγμό], έστω και αν αναφέρεται η πραγματική καταγωγή του προϊόντος ή αν η γεωγραφική ένδειξη χρησιμοποιείται μεταφρασμένη ή συνοδεύεται από εκφράσεις όπως “είδους”, “τύπου”, “στυλ”, “παραγωγής”, “με άρωμα/γεύση” ή άλλο ανάλογο όρο·
- [...]»
- 7 Το παράρτημα III του κανονισμού 110/2008, με τίτλο «Γεωγραφικές ενδείξεις», ορίζει ότι το «Calvados» καταχωρίστηκε στην κατηγορία προϊόντων αριθ. 10, «Απόσταγμα μηλίτη, και απόσταγμα απίτη», με χώρα προελεύσεως τη Γαλλία.

Το φινλανδικό δίκαιο

- 8 Κατά το άρθρο 43, παράγραφος 1, του νόμου περί του οινοπνεύματος [alkoholilaki (1143/1994), στο εξής: νόμος περί του οινοπνεύματος], ο κατασκευαστής και ο εισαγωγέας οινοπνευματώδους ποτού είναι υπεύθυνοι για την ποιότητα και τη σύνθεση του οινοπνευματώδους ποτού που διαθέτουν προς κατανάλωση, καθώς και για τη συμφωνία του προϊόντος, της επισήμανσής του και των άλλων στοιχείων παρουσιάσεως, προς τις ισχύουσες στον σχετικό τομέα νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις.

- 9 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 49, παράγραφος 2, του νόμου περί του οινοπνεύματος, η διοικητική αρχή μπορεί να απαγορεύει τη διάθεση στο εμπόριο οινοπνευματώδους ποτού, ή να επιβάλλει υποχρέωση αποσύρσεώς του από την αγορά χωρίς αποζημίωση, σε περίπτωση, ιδίως, που το προϊόν ή η παρουσίασή του αντιβαίνει προς τις εφαρμοστέες στον τομέα αυτό νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 10 Η Viiniverla, εταιρία εδρεύουσα στη Verla Φινλανδίας, παρασκευάζει και εμπορεύεται από το έτος 2001 απόσταγμα μηλίτη καλούμενο «Verlados».
- 11 Στις 23 Νοεμβρίου 2012, κατόπιν καταγγελίας σχετικής με τη φερόμενη ως καταχρηστική χρησιμοποίηση της γαλλικής γεωγραφικής ενδείξεως «Calvados», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε από τις φινλανδικές αρχές διευκρινίσεις σχετικά με τη χρησιμοποίηση της ονομασίας «Verlados».
- 12 Στην απάντησή τους της 31ης Ιανουαρίου 2013 οι φινλανδικές αρχές εξέθεσαν ότι το ποτό με την ονομασία «Verlados» είναι ένα τοπικό προϊόν του οποίου η ονομασία παραπέμπει απευθείας στον τόπο παραγωγής του, δηλαδή στην ονομασία του χωριού Verla και στο οινοποιείο Verla. Προσέθεσαν ότι οι ονομασίες «Calvados» και «Verlados» έχουν κοινή μόνον την τελευταία συλλαβή, πράγμα το οποίο είναι ανεπαρκές λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας του Δικαστηρίου, που έχει δεχθεί ότι υφίσταται «υπαινιγμός» όταν δύο τουλάχιστον συλλαβές είναι όμοιες.
- 13 Στις 6 Μαρτίου 2013 η Επιτροπή απηύθυνε στις φινλανδικές αίτημα παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών. Με το σχετικό έγγραφο η Επιτροπή έκρινε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, ότι η ονομασία «Verlados» δεν ήταν επιτρεπτή και εξέφρασε στη Δημοκρατία της Φινλανδίας την πρόθεσή της να κινήσει διαδικασία λόγω παραβάσεως έναντι του κράτους αυτού σε περίπτωση μη συμμορφώσεως προς την ως άνω ερμηνεία. Κατά την Επιτροπή, η κατάληξη «ados» της ονομασίας «Verlados» αρκεί για να αποτελεί «υπαινιγμό» της ονομασίας «Calvados» υπό την έννοια της νομολογίας του Δικαστηρίου.
- 14 Κατά συνέπεια, η διοικητική αρχή εξέδωσε απόφαση, δυνάμει του άρθρου 49, παράγραφος 2, του νόμου περί του οινοπνεύματος, απαγορεύουσα στη Viiniverla την εμπορία του ποτού με την ονομασία «Verlados» από 1ης Φεβρουαρίου 2014.
- 15 Η Viiniverla άσκησε προσφυγή ενώπιον του markkinaoikeus ζητώντας την ακύρωση της αποφάσεως αυτής. Ενώπιον του ως άνω δικαστηρίου υποστήριξε ότι η χρησιμοποίηση της ονομασίας «Verlados» δεν συνιστά κατάχρηση, απομίμηση ή υπαινιγμό του προϊόντος «Calvados» και, επομένως, δεν αντιβαίνει προς το δίκαιο της Ένωσης περί προστασίας των γεωγραφικών ενδείξεων.
- 16 Εκτιμώντας ότι η νομολογία του Δικαστηρίου δεν περιλαμβάνει όλα τα στοιχεία τα οποία κρίνει ότι χρειάζεται για να αποφανθεί επί της διαφοράς της οποίας έχει επιληφθεί, το markkinaoikeus αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Κατά την εκτίμηση του αν υφίσταται “υπαινιγμός” υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 [...], πρέπει να λαμβάνεται ως βάση αναφοράς ο κανονικά ενημερωμένος μέσος καταναλωτής που είναι ευλόγως προσεκτικός;

- 2) Κατά την εκτίμηση της απαγορεύσεως χρησιμοποίησεως της ονομασίας “Verlados” για την εμπορία στην ημεδαπή οινοπνευματώδους ποτού παρασκευαζόμενο από μήλα (μηλίτη), προς προστασία της γεωγραφικής ενδείξεως Calvados, τι σημασία έχουν οι κατωτέρω περιστάσεις για την ερμηνεία της έννοιας του “υπαινιγμού” όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 16, στοιχείο β΄, του κανονισμού 110/2008, και για την εφαρμογή του κανονισμού αυτού:
- α) το πρώτο στοιχείο της ονομασίας “Verlados” είναι το όνομα του φινλανδικού χωριού Verla, το οποίο ο Φινλανδός καταναλωτής μπορεί να γνωρίζει·
  - β) το στοιχείο “Verla”, με το οποίο αρχίζει η ονομασία “Verlados”, παραπέμπει στην επιχείρηση Viiniverla Oy, η οποία παρασκευάζει το προϊόν “Verlados”·
  - γ) το ποτό Verlados είναι τοπικό προϊόν παρασκευαζόμενο στο χωριό Verla, από το οποίο πωλούνται κατά μέσον όρο μερικές εκατοντάδες λίτρα ετησίως στο εστιατόριο του οινοποιού και το οποίο επιπλέον διατίθεται, σε περιορισμένο βαθμό, κατόπιν παραγγελίας, από την προβλεπόμενη από τον νόμο περί του οινοπνεύματος κρατική εταιρία πώλησεως οινοπνευματωδών ποτών·
  - δ) οι όροι “Verlados” και “Calvados” έχουν μόνο μία ίδια συλλαβή (dos), επί συνόλου τριών, πράλληλα όμως είναι ίδια τα τέσσερα τελευταία γράμματα (ados) καθενός των όρων αυτών, πράγμα το οποίο αντιστοιχεί στο ήμισυ του συνολικού αριθμού γραμμάτων τους;
- 3) Αν γίνει δεκτό ότι υφίσταται εν προκειμένω “υπαινιγμός” υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β΄, του κανονισμού 110/2008, μπορεί ωστόσο να δικαιολογείται η χρησιμοποίηση της ονομασίας “Verlados” για κάποιον από τους ανωτέρω λόγους ή για άλλο λόγο, όπως το γεγονός ότι τουλάχιστον στον Φινλανδό καταναλωτή δεν μπορεί να δημιουργηθεί η εντύπωση ότι το προϊόν “Verlados” παρασκευάζεται στη Γαλλία;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 17 Με το πρώτο του ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ’ ουσίαν, αν το άρθρο 16, στοιχείο β΄, του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να προσδιοριστεί αν υφίσταται «υπαινιγμός» υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, πρέπει να ληφθεί ως βάση αναφοράς η αντίληψη του μέσου καταναλωτή που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος.
- 18 Ενώ η Γαλλική Κυβέρνηση προτείνει να δοθεί στο πρώτο ερώτημα καταφατική απάντηση, η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή έχουν τη γνώμη ότι δεν είναι αναγκαία η αναφορά στην έννοια του «καταναλωτή». Συναφώς, η Ιταλική Κυβέρνηση σημειώνει ότι «υπαινιγμός» μπορεί να υφίσταται ακόμα και ελλείψει οποιουδήποτε κινδύνου συγχύσεως του κοινού, ενώ η Επιτροπή εκτιμά ότι η διαπίστωση υπαινιγμού έχει αντικειμενικό χαρακτήρα, στηριζόμενο μόνο στην εξέταση των οικείων ονομασιών.
- 19 Κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 110/2008, η έκφραση «γεωγραφική ένδειξη» προσδιορίζει την ένδειξη που δηλώνει ότι ένα οινοπνευματώδες ποτό προέρχεται από την επικράτεια χώρας ή από περιοχή ή τοποθεσία της χώρας αυτής, εφόσον μια δεδομένη ποιότητα, φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό του αλκοολούχου ποτού μπορεί να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στη γεωγραφική του καταγωγή.

- 20 Το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 προστατεύει τις γεωγραφικές ενδείξεις από κάθε «υπαινιγμό», «έστω και αν αναφέρεται η πραγματική καταγωγή του προϊόντος ή αν η γεωγραφική ένδειξη χρησιμοποιείται μεταφρασμένη ή συνοδεύεται από εκφράσεις όπως “είδους”, “τύπου”, “στυλ”, “παραγωγής”, “με άρωμα/γεύση” ή άλλο ανάλογο όρο».
- 21 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η έννοια του «υπαινιγμού» καλύπτει την περίπτωση στην οποία ο όρος που χρησιμοποιείται για την περιγραφή προϊόντος περιλαμβάνει μέρος μιας προστατευόμενης ονομασίας, κατά τρόπον ώστε ο καταναλωτής, έχοντας προ οφθαλμών την ονομασία αυτή του προϊόντος, να ανακαλεί στη μνήμη του, ως εικόνα αναφοράς, το εμπόρευμα το οποίο νομίμως φέρει την ονομασία αυτή [βλ., όσον αφορά το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, απόφαση Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 και C-27/10, EU:C:2011:484, σκέψη 56· βλ. επίσης, όσον αφορά το άρθρο 13, παράγραφος 1, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/92 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 1992, για την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων και των ονομασιών προέλευσης των γεωργικών προϊόντων και των τροφίμων (ΕΕ L 208, σ. 1), αποφάσεις Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, σκέψη 25, και Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-132/05, EU:C:2008:117, σκέψη 44].
- 22 Ασφαλώς, το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 δεν αναφέρεται ρητώς στην έννοια του «καταναλωτή». Εντούτοις, από τη νομολογία που υπενθυμίστηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως προκύπτει ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη «υπαινιγμού», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, το Δικαστήριο έκρινε ότι εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει, επιπλέον του γεγονότος ότι μέρος μιας προστατευόμενης ονομασίας περιλαμβάνεται σε όρο που χρησιμοποιείται προς προσδιορισμό του οικείου προϊόντος, ότι «ο καταναλωτής, έχοντας προ οφθαλμών την ονομασία αυτή του προϊόντος, [θα] ανακαλεί στη μνήμη του, ως εικόνα αναφοράς, το εμπόρευμα το οποίο νομίμως φέρει την ονομασία αυτή». Ειδικότερα, το εθνικό δικαστήριο πρέπει να στηριχθεί ουσιαστικά στην αναμενόμενη αντίδραση του καταναλωτή έναντι του όρου που χρησιμοποιείται προς προσδιορισμό του επίμαχου προϊόντος, ενώ ουσιώδες στοιχείο συναφώς είναι το αν ο καταναλωτής αυτός θα συσχετίσει τον εν λόγω όρο με την προστατευόμενη ονομασία.
- 23 Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι η προστασία που παρέχει το άρθρο 16 του κανονισμού 110/2008 στις γεωγραφικές ενδείξεις πρέπει να ερμηνεύεται λαμβανομένου υπόψη του σκοπού που επιδιώκεται με την καταχώριση των ενδείξεων αυτών, ο οποίος είναι, όπως προκύπτει από την αιτιολογική σκέψη 14 του ως άνω κανονισμού, να παρέχεται η δυνατότητα να προσδιορίζεται ότι τα οινοπνευματώδη ποτά κατάγονται από συγκεκριμένη περιοχή στις περιπτώσεις όπου μια δεδομένη ποιότητα, φήμη ή άλλο χαρακτηριστικό των ποτών αυτών μπορεί να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στη γεωγραφική καταγωγή τους (απόφαση Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 και C-27/10, EU:C:2011:484, σκέψη 47).
- 24 Εξάλλου, το σύστημα καταχώρισεως των γεωγραφικών ενδείξεων των οινοπνευματωδών ποτών που προβλέπεται από τον κανονισμό 110/2008 αποσκοπεί όχι μόνο να συμβάλει, όπως υπενθυμίζει η αιτιολογική σκέψη 2 του κανονισμού αυτού, στην αποτροπή πρακτικών ικανών να παραπλανήσουν τους καταναλωτές, καθώς και στη διασφάλιση της διαφάνειας στην αγορά και του θεμιτού ανταγωνισμού, αλλά και στην επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας των καταναλωτών.
- 25 Ωστόσο, από πάγια πλέον νομολογία, σχετική με την προστασία του καταναλωτή, προκύπτει ότι, κατά κανόνα, στον τομέα αυτόν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι προσδοκίες που τεκμαίρεται ότι έχει ο μέσος καταναλωτής ο οποίος έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος (βλ., ιδίως, αποφάσεις Mars, C-470/93, EU:C:1995:224, σκέψη 24· Gut Springenheide και Tusky, C-210/96, EU:C:1998:369, σκέψη 31· Estée Lauder, C-220/98, EU:C:2000:8, σκέψη 30· Lidl Belgium, C-356/04, EU:C:2006:585, σκέψη 78· Severi, C-446/07, EU:C:2009:530, σκέψη 61· Lidl, C-159/09, EU:C:2010:696, σκέψη 47, καθώς και Teekanne, C-195/14, EU:C:2015:361, σκέψη 36).

- 26 Προς εκτίμηση του αν είναι δυνατό ένας όρος που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό προϊόντος να συνιστά «υπαινιγμό» προστατευόμενης ονομασίας, υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη το κριτήριο αυτό, το οποίο στηρίζεται στην αρχή της αναλογικότητας (βλ., επ' αυτού, απόφαση *Estée Lauder*, C-220/98, EU:C:2000:8, σκέψη 28).
- 27 Όσον αφορά, εξάλλου, τις αμφιβολίες που διατηρεί το αιτούν δικαστήριο, στο πλαίσιο της εκτιμήσεως του όρου «υπαινιγμός», υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, σχετικά με τη σημασία του γεγονότος ότι η ονομασία «Verlados» αναφέρεται στον τόπο παραγωγής του επίμαχου στην κύρια δίκη προϊόντος, ο οποίος φέρεται ως γνωστός στον Φινλανδό καταναλωτή, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 προστατεύει τις γεωγραφικές ενδείξεις που έχουν καταχωριστεί στο παράρτημα III αυτού έναντι κάθε «υπαινιγμού» στο σύνολο του εδάφους της Ένωσης. Εντούτοις, λαμβανομένης υπόψη της ανάγκης εξασφάλισης αποτελεσματικής και ομοιόμορφης προστασίας των εν λόγω γεωγραφικών ενδείξεων στο έδαφος αυτό, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως προτείνει και η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ότι η έννοια του «καταναλωτή», στην οποία αναφέρεται η νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, αφορά τον Ευρωπαϊό καταναλωτή και όχι μόνον τον καταναλωτή του κράτους μέλους εντός του οποίου παρασκευάζεται το προϊόν το οποίο φέρεται ότι προκαλεί «υπαινιγμό» της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως.
- 28 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι, προκειμένου να προσδιοριστεί αν υφίσταται «υπαινιγμός» υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να λάβει ως βάση αναφοράς την αντίληψη του μέσου καταναλωτή που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, η δε τελευταία αυτή έννοια πρέπει να νοείται ως αφορώσα τον Ευρωπαϊό καταναλωτή και όχι μόνον τον καταναλωτή του κράτους μέλους εντός του οποίου παρασκευάζεται το προϊόν που φέρεται ότι συνιστά υπαινιγμό της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 29 Με το δεύτερο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι, προς εκτίμηση του αν η ονομασία «Verlados» συνιστά «υπαινιγμό», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως «Calvados», για παρεμφερή προϊόντα, πρέπει να λάβει υπόψη, επιπλέον της φωνητικής και οπτικής ομοιότητας μεταξύ των εν λόγω ονομασιών, την ύπαρξη περιστάσεων που συνηγορούν υπέρ του ότι η χρησιμοποίηση της ονομασίας «Verlados» δεν είναι ικανή να παραπλανήσει τον Φινλανδό καταναλωτή.
- 30 Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται επί της σημασίας που πρέπει να προσδώσει στις ακόλουθες περιστάσεις: πρώτον, το πρώτο μέρος της ονομασίας «Verlados» αντιστοιχεί στο όνομα του φινλανδικού χωριού Verla, το όνομα αυτό δε ενδέχεται να είναι γνωστό στον Φινλανδό καταναλωτή· δεύτερον, το στοιχείο «Verla» αναφέρεται στην επιχείρηση Viiniverla, η οποία παρασκευάζει το ποτό που καλείται «Verlados»· τρίτον, το ως άνω ποτό είναι τοπικό προϊόν παρασκευαζόμενο και πωλούμενο σε περιορισμένη ποσότητα και, τέταρτον, οι όροι «Verlados» και «Calvados» έχουν κοινή μία μόνο συλλαβή, ενώ τα τέσσερα τελευταία γράμματα καθεμιάς από τις λέξεις αυτές, ήτοι το ήμισυ του συνολικού αριθμού τους, είναι ίδια.
- 31 Πρέπει να υπομνησθεί, εισαγωγικώς, ότι στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να κρίνει αν η ονομασία «Verlados» για απόσταγμα μηλίτη συνιστά «υπαινιγμό» υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως «Calvados». Ωστόσο, το Δικαστήριο, αποφαινόμενο επί αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως, μπορεί ενδεχομένως να παράσχει

διευκρινίσεις που θα καθοδηγήσουν το εθνικό δικαστήριο κατά την έκδοση της αποφάσεώς του (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις *Severi*, C-446/07, EU:C:2009:530, σκέψη 60, καθώς και, συναφώς, *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 και C-27/10, EU:C:2011:484, σκέψη 49).

- 32 Όπως προκύπτει από τη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, προκειμένου να εκτιμηθεί η ύπαρξη «υπαινιγμού», υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξακριβώσει αν ο καταναλωτής, έχοντας προ οφθαλμών την ονομασία «Verlados», ανακαλεί στη μνήμη του, ως εικόνα αναφοράς, το εμπόρευμα το οποίο νομίμως φέρει την προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη, δηλαδή, στην υπόθεση της κύριας δίκης, το «Calvados».
- 33 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει δεχθεί ότι ευλόγως μπορούσε να γίνει δεκτό ότι υφίσταται υπαινιγμός προστατευόμενης ονομασίας όταν, όσον αφορά προϊόντα με οπτική αναλογία μεταξύ τους, οι εμπορικές ονομασίες τους είναι παραπλήσιες από φωνητικής και οπτικής απόψεως (βλ., επ' αυτού, αποφάσεις *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, σκέψη 27· Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-132/05, EU:C:2008:117, σκέψη 46, καθώς και *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 και C-27/10, EU:C:2011:484, σκέψη 57).
- 34 Το Δικαστήριο έκρινε ότι οι οικείες ονομασίες είναι προδήλως παραπλήσιες όταν στην κατάληξη του όρου που χρησιμοποιείται προς προσδιορισμό του προϊόντος περιλαμβάνονται οι δύο ίδιες συλλαβές της προστατευόμενης ονομασίας, ο δε όρος έχει τον ίδιο αριθμό συλλαβών με αυτήν (βλ., επ' αυτού, απόφαση *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, σκέψη 27).
- 35 Το Δικαστήριο δέχθηκε επίσης ότι έπρεπε, ενδεχομένως, να ληφθεί υπόψη η «εννοιολογική συνάφεια» μεταξύ όρων προερχόμενων από διαφορετικές γλώσσες, δεδομένου ότι μια τέτοια συνάφεια όπως και η φωνητική και η οπτική ομοιότητα περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 33 της παρούσας αποφάσεως είναι τέτοια ώστε ο καταναλωτής να ανακαλεί στη μνήμη του, ως εικόνα αναφοράς, το προϊόν του οποίου η γεωγραφική ένδειξη προστατεύεται, όταν έχει προ οφθαλμών άλλο συγκρίσιμο προϊόν που φέρει την επίμαχη ονομασία (βλ., επ' αυτού, απόφαση Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-132/05, EU:C:2008:117, σκέψεις 47 και 48).
- 36 Το Δικαστήριο δέχθηκε, επιπλέον, ότι αποτελούσε υπαινιγμό, υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, η καταχώριση σήματος περιλαμβάνοντος γεωγραφική ένδειξη, ή όρο αντίστοιχο προς την ένδειξη αυτή και τη μετάφρασή της, για οινοπνευματώδη ποτά τα οποία δεν ικανοποιούν τις προβλεπόμενες σχετικά με την ένδειξη αυτή προδιαγραφές (απόφαση *Bureau national interprofessionnel du Cognac*, C-4/10 και C-27/10, EU:C:2011:484, σκέψη 58).
- 37 Εν προκειμένω, πρέπει να σημειωθεί ότι, κατά το αιτούν δικαστήριο, δεν αμφισβητείται ότι η ονομασία «Verlados» χρησιμοποιείται στη Φινλανδία για προϊόντα παραπλήσια των καλυπτόμενων από την προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη «Calvados», ότι τα προϊόντα αυτά έχουν κοινά αντικειμενικά χαρακτηριστικά και ότι καταναλώνονται, από πλευράς του ενδιαφερόμενου κοινού, υπό περιστάσεις που είναι σε μεγάλο βαθμό όμοιες.
- 38 Όσον αφορά την οπτική και φωνητική ομοιότητα μεταξύ των ονομασιών «Verlados» και «Calvados», το αιτούν δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη το γεγονός ότι αμφότερες περιλαμβάνουν οκτώ γράμματα, εκ των οποίων τα τέσσερα τελευταία είναι τα ίδια, καθώς και ότι έχουν τον ίδιο αριθμό συλλαβών, αλλά και ότι έχουν την ίδια κατάληξη «dos», πράγμα το οποίο δημιουργεί προφανή οπτική και φωνητική ομοιότητα.
- 39 Εναπόκειται επίσης στο αιτούν δικαστήριο να λάβει υπόψη, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ενδεχόμενα στοιχεία που συνηγορούν υπέρ του ότι η οπτική και φωνητική ομοιότητα μεταξύ των δύο ονομασιών δεν είναι τυχαία (βλ., επ' αυτού, απόφαση *Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola*, C-87/97, EU:C:1999:115, σκέψη 28).

- 40 Συναφώς, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι το προϊόν «Verlados» καλείτο αρχικώς «Verla», η δε κατάληξη «dos» προστέθηκε μόνον αργότερα, κατόπιν σημαντικής αυξήσεως των εξαγωγών του ποτού «Calvados» στη Φινλανδία μεταξύ των ετών 1990 και 2001. Επιπλέον, η ίδια κυβέρνηση τόνισε ότι η συλλαβή «dos» δεν έχει κάποια ιδιαίτερη σημασία στη φινλανδική γλώσσα. Οι περιστάσεις αυτές, τις οποίες εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει, είναι ικανές να συνιστούν ενδείξεις ότι η ομοιότητα περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 38 της παρούσας αποφάσεως δεν είναι τυχαία.
- 41 Όσον αφορά τις περιστάσεις που εκθέτει το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να γίνει δεκτό, όπως πρότειναν όλοι οι διάδικοι που κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις, ότι οι περιστάσεις αυτές δεν ασκούν επιρροή για την εκτίμηση της υπάρξεως «υπαινιγμού» υπό την έννοια του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008.
- 42 Πρώτον, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η ονομασία «Verlados» αναφέρεται, αφενός, στο όνομα της επιχειρήσεως Viiniverla, η οποία παρασκευάζει το εν λόγω ποτό, καθώς και, αφετέρου, στο χωριό Verla, που είναι γνωστό στον Φινλανδό καταναλωτή, οπότε η ως άνω ονομασία δεν είναι ικανή να τον παραπλανήσει.
- 43 Επ' αυτού, αρκεί να υπομνησθεί, καταρχάς, ότι, κατά το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, μπορεί να υφίσταται «υπαινιγμός» έστω και αν αναφέρεται η πραγματική προέλευση του προϊόντος (βλ., επ' αυτού, απόφαση Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 και C-27/10, EU:C:2011:484, σκέψη 59).
- 44 Στη συνέχεια, πρέπει να σημειωθεί ειδικότερα ότι το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 προστατεύει τις γεωγραφικές ενδείξεις που έχουν καταχωριστεί στο παράρτημα III αυτού έναντι κάθε «υπαινιγμού» στο σύνολο του εδάφους της Ένωσης. Συναφώς, υπομνήσθηκε, στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, ότι η έννοια του «καταναλωτή», στην οποία αναφέρεται η νομολογία που υπενθυμίστηκε στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, αφορά τον Ευρωπαϊό καταναλωτή και όχι μόνον τον καταναλωτή του κράτους μέλους εντός του οποίου παρασκευάζεται το προϊόν που προκαλεί υπαινιγμό της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως.
- 45 Τέλος, το Δικαστήριο έχει ήδη δεχθεί ότι μπορεί να υφίσταται «υπαινιγμός» ακόμα και ελλείψει οποιουδήποτε κινδύνου συγχύσεως μεταξύ των οικείων προϊόντων (αποφάσεις Consorzio per la tutela del formaggio Gorgonzola, C-87/97, EU:C:1999:115, σκέψη 26, και Επιτροπή κατά Γερμανίας, C-132/05, EU:C:2008:117, σκέψη 45), δεδομένου ότι αυτό που έχει σημασία είναι, ιδίως, να μη δημιουργείται στο κοινό συνειρμός όσον αφορά την καταγωγή του προϊόντος, ούτε να παρέχεται η δυνατότητα σε επιχειρηματία να επωφεληθεί ανεπίτρεπτα από τη φήμη προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως (βλ., επ' αυτού, απόφαση Bureau national interprofessionnel du Cognac, C-4/10 και C 27/10, EU:C:2011:484, σκέψη 46).
- 46 Δεύτερον, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει την περίσταση ότι το ποτό με την ονομασία «Verlados» είναι τοπικό προϊόν παρασκευαζόμενο στο χωριό Verla, το οποίο διατίθεται στο εμπόριο μόνο σε τοπικό επίπεδο και σε μικρές ποσότητες, ενώ διατίθεται επιπλέον, κατόπιν παραγγελίας, από την προβλεπόμενη από τον νόμο περί του οινοπνεύματος κρατική εταιρία πωλήσεως οινοπνευματωδών ποτών.
- 47 Συναφώς, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι την περίσταση αυτή διαψεύδει η Γαλλική Κυβέρνηση, που προσκομίζει έγγραφα στα οποία εκτίθεται ότι το ποτό με την ονομασία «Verlados» διατίθεται επίσης εξ αποστάσεως σε καταναλωτές ευρισκόμενους σε άλλα κράτη μέλη, αρκεί η διαπίστωση ότι, εν πάση περιπτώσει, η εν λόγω περίσταση δεν ασκεί επιρροή διότι ο κανονισμός 110/2008 έχει εφαρμογή, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, αυτού σε όλα τα οινοπνευματώδη ποτά που διατίθενται στο εμπόριο εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

48 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι, προς εκτίμηση του αν η ονομασία «Verlados» συνιστά «υπαινιγμό», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως «Calvados», για παρεμφερή προϊόντα, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη τη φωνητική και οπτική ομοιότητα μεταξύ των ονομασιών αυτών, καθώς και ενδεχόμενα στοιχεία συνηγορούντα υπέρ του ότι η ομοιότητα αυτή δεν είναι τυχαία, ώστε να εξακριβώσει αν ο μέσος Ευρωπαίος καταναλωτής, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, έχοντας προ οφθαλμών την ονομασία του προϊόντος, ανακαλεί στη μνήμη του, ως εικόνα αναφοράς, το εμπόρευμα το οποίο νομίμως φέρει την προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη.

Επί του τρίτου ερωτήματος

49 Με το τρίτο ερώτημά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι η χρησιμοποίηση γεωγραφικής ενδείξεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο παράρτημα III του εν λόγω κανονισμού, που χαρακτηρίζεται ως «υπαινιγμός», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, μπορεί παρά ταύτα να επιτρέπεται λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων που μνημονεύονται στο δεύτερο ερώτημα ή όταν δεν υφίσταται κανένας κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ των οικείων προϊόντων.

50 Όπως προκύπτει από το γράμμα του άρθρου 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008, «με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 10 [που περιλαμβάνει ειδικούς κανόνες σχετικά με τη χρησιμοποίηση των ονομασιών επωνυμιών πωλήσεως και των γεωγραφικών ενδείξεων], οι γεωγραφικές ενδείξεις που έχουν καταχωρισθεί στο παράρτημα III προστατεύονται από [...] β) κάθε [...] [υπαινιγμό] [...]». Κατά συνέπεια, ελλείψει ειδικών κανόνων εχόντων εφαρμογή σε περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, όταν το αιτούν δικαστήριο διαπιστώνει ότι υφίσταται «υπαινιγμός» υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, δεν μπορεί να επιτρέψει τη χρησιμοποίηση της ονομασίας «Verlados» όταν συντρέχουν οι περιστάσεις που απαριθμούνται στο δεύτερο ερώτημα.

51 Εξάλλου, όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, μπορεί να υφίσταται «υπαινιγμός» ακόμα και αν δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος συγχύσεως μεταξύ των οικείων προϊόντων.

52 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι η χαρακτηριζόμενη ως «υπαινιγμός», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, χρησιμοποίηση γεωγραφικής ενδείξεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο παράρτημα III του κανονισμού αυτού δεν μπορεί να επιτρέπεται ακόμα και αν δεν υφίσταται κανένας κίνδυνος συγχύσεως.

Επί των δικαστικών εξόδων

53 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΚ) 110/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιανουαρίου 2008 σχετικά με τον ορισμό, την περιγραφή, την παρουσίαση, την επισήμανση και την προστασία των γεωγραφικών ενδείξεων των αλκοολούχων ποτών και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1576/89 του Συμβουλίου, έχει την έννοια ότι, προκειμένου να προσδιοριστεί αν υφίσταται «υπαινιγμός» υπό την

έννοια της διατάξεως αυτής, εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να λάβει ως βάση αναφοράς την αντίληψη του μέσου καταναλωτή που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, η δε τελευταία αυτή έννοια πρέπει να νοείται ως αφορώσα τον Ευρωπαίο καταναλωτή και όχι μόνον τον καταναλωτή του κράτους μέλους εντός του οποίου παρασκευάζεται το προϊόν που φέρεται ότι προκαλεί υπαινιγμό της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως.

- 2) Το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι, προς εκτίμηση του αν η ονομασία «Verlados» συνιστά «υπαινιγμό», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, της προστατευόμενης γεωγραφικής ενδείξεως «Calvados», για παρεμφερή προϊόντα, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να λάβει υπόψη τη φωνητική και οπτική ομοιότητα μεταξύ των ονομασιών αυτών, καθώς και ενδεχόμενα στοιχεία συνηγορούντα υπέρ του ότι η ομοιότητα αυτή δεν είναι τυχαία, ώστε να εξακριβώσει αν ο μέσος Ευρωπαίος καταναλωτής, που έχει τη συνήθη πληροφόρηση και είναι ευλόγως προσεκτικός και ενημερωμένος, έχοντας προ οφθαλμών την ονομασία του προϊόντος, ανακαλεί στη μνήμη του, ως εικόνα αναφοράς, το εμπόρευμα το οποίο νομίμως φέρει την προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη.
- 3) Το άρθρο 16, στοιχείο β', του κανονισμού 110/2008 έχει την έννοια ότι η χαρακτηριζόμενη ως «υπαινιγμός», υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, χρησιμοποίηση γεωγραφικής ενδείξεως περί της οποίας γίνεται λόγος στο παράρτημα ΙΙΙ του κανονισμού αυτού δεν μπορεί να επιτρέπεται ακόμα και αν δεν υφίσταται κανένας κίνδυνος συγχύσεως.

(υπογραφές)